

Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Gamla bönhuset i Bjursås

Gamla Bönhuset i Bjursås från 1862 är Dalarnas äldsta frikyrkolokal på ursprunglig plats. Bönhuset byggnadsminnesförklarades 1986.

Beskrivning

Historik

Bönhuset uppfördes av medlemmar i församlingen Evangeliska Fosterlandsstiftelsen 1862, men den första kontakten med väckelserörelsen fick Bjursås redan på 1830-talet. Då träffade en lokal kvinna de så kallade Norrlandsläsarna, och tog med sig väckelseidén hem till Bjursås. Hennes hem kom att bli ett inofficiellt missionshem i socknen. Det var först 1860 som väckelserörelsen på allvar fick fäste i bygden i och med kolportören (kringresande försäljare av religiös litteratur) Gunnars Jon Jonsson som tillhörde Evangeliska Fosterlandsstiftelsen. Detta kom att dela bygden i två; de som sympatiserade med väckelserörelsen och de kyrkliga som ansåg den vara ”religiöst svärmeri.”

Den frikyrkliga församlingen växte snabbt i Bjursås. En insamling startades för att bygga en egen lokal. 1862 stod bönhuset färdigt efter givmilda donationer av både finansiella medel och virke. Annandag pingst skulle bönhuset invigas. Motståndet från kyrkligt håll hade varit stort, och i ett sista försök att stoppa frikyrkorörelsens framfart försökte man tända eld på det nybyggda bönhuset men misslyckades.

Väckelsen fortsatte och drog allt fler till sig. Mötena var populära och erbjöd antingen högläsning ur bibeln eller predikan av en kolportör. Ofta fick kolportören stå på trappen och predika för att göra sig hörd både till publiken inne i bönhuset och de utanför som inte fått plats inomhus.

Miljö

Gamla bönhuset ligger i centrala delen av Bjursås.

Byggnad

Bönhuset är rödfärgat med dekorativ förstukvist och sadeltak. Den äldsta delen är byggd i timmer. Byggnaden har sadeltak belagt med tvåkupigt lertegel. Den nyare tillbyggda delen, är sannolikt uppbyggd med regelverk. Under den tillbyggda delen finns källare och i källarens golv finns en färskvattenbrunn. I samband med omfattande reparation efter en brand 1893, gjordes en tillbyggnad bestående av rum och kök, på både nedre och övre plan. 1940 installerades elektricitet. Mindre reparationer har ägt rum 1949, 1950 och 1951. Utvändigt målades hela byggnaden om 1974.

Figur 1. Förstukvisten med byggnadsåret över entrédörren. Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Byggnadsminnesförklaring

Motivering till byggnadsminnesförklaringen

Länsstyrelsen anser att byggnaden bevarar egenarten av gången tids byggnadsskick och med hänsyn härtill är att betrakta som synnerligen märklig.

Skyddsbestämmelser

1. Byggnaden får inte rivras, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadens inre får inte göras ingrepp i stomme eller ändring av rumsindelning. I samlingssalen får inte göras ändring av eller ingrepp i fast inredning.
3. Byggnaden skall underhållas så att den ej förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Det område kring Bönhuset som markerats på bifogad karta skall hållas i sådant skick, att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas. Inte heller får ny byggnad uppföras utan att länsstyrelsen dessförinnan lämnat sitt tillstånd.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden och vården av det kringliggande området.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföre-skrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt § 3 lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Länsstyrelsen erinrar om bestämmelserna i 53 § byggnadsstadgan att tomt skall hållas i vårdat skick och 50 § samma stadga att byggnad skall underhållas så, att hållfastheten inte äventyras samt att brandfara, sanitär olägenhet eller vanprydnad inte upp-kommer.

Administrativa fakta

Kommun: Falun

Fastighetsbeteckning: Bjursås-Storgården 3:14

Byggnadsminnesförklaring: 1986.07.03

Tillgänglighet: Bönhuset är periodvis öppet för besökare.

[Byggnadsminnesförklaring Gamla bönhuset i Bjursås beslut 1986.07.03](#)
[Gamla bönhuset i länsstyrelsens webbgis](#)